

TRGOVSKA

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 27. novembra 1924.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 141.

Vprašanje maksimiranja obrestne mere.

Naši gospodarski krogi se v zadnjem času zelo živahno bavijo s problemom maksimiranja obrestne mere. Zato hočemo v naslednjem priobčiti zelo zanimiva izvajanja, ki jih je imel ob priliki obravnavanja tega velevažnega vprašanja v zagrebški trgovski in obrtniški zbornici njen član, znani finančnik generalni ravnatelj Hrvatske eskomptne banke g. dr. Svrljuga.

V utemeljevanju tozadevne resolucije je govornik med drugim navedel sledeče:

»Pri vprašanju ali naj se s prisilnimi sredstvi to je z uvedanjem maksimalne obrestne mere ali pa moratorijem doseže znižanje obrestne mere, se moramo najprej vprašati, katere kompetente sestavljajo obrestno mero denarnih zavodov, s kakimi sredstvi ti delajo in v kakšnem razmerju so napram gospodarstvu.«

Ako bi se zahtevalo, da se imajo obrestni maksimirati za lastni kapital denarnih zavodov, bi se to na nekak način še dalo izvesti. Ako ima na primer Prva hrvatska štediona 100 milijonov dinarjev delniške glavnice in država ukaže, da zaslužek od tega kapitala ne sme biti večji od 10%, bi bilo to teoretski še mogoče. Toda denarnemu zavodu s milijardnim kapitalom, od katerega je komaj deseti del njegova last, se to ne da odrediti. Sicer bi se morale maksimirati obresti za vložke, uradnikom bi se ne smela dajati plača, slugi bi se ne smela dajati obleka, mesto para črevljev bi se mu moralo dati le pol črevlja. Vprašam Vas, kje so maksimirane cene za črevlje. Moral bi maksimirati vse gospodarsko življenje, ker je banka in njena obrestna mera zadnja evolucija gospodarskega življenja. Maksimiranje gospodarskega življenja smo izkusili v času vojne, a smo videli, da je to dovedlo do zloma in kraha. Mi smo danes v slobodni državi in vemo, da je to neizvedljivo. Ne branim tu bank in nekih očitkov, ki so morda upravičeni. Nikdo ne sme misliti, da je ta visoka obrestna mera izmišljena in od bank uvedena s silo. Ona je marveč posledica celega današnjega gospodarskega življenja. Ako obrestno mero maksimirate, bodo morale banke skleniti likvidacijo, s tem pa ste uničili tudi gospodarstvo.

Kolikor mi je znano, je nekaj industriji in obrtov, ki te obresti lahko plačujejo, toda vem, da se dobe tudi taki, ki ne morejo plačati niti 10% kaj še-le onih maksimiranih 16%. Na ta način bi nastala anarhija, ki ne bi koristila nikomur, a najmanj gospodarstvu.

Pri reševanju tega vprašanja nikari ne začnimo pri repu, nego pri glavi. Pomniti je treba, da se je pred vojno dobilo posojilo za 5, 6 in 7%, pa so banke več zaslužile, nego danes pri 25%. Kajti vse komponente, iz katerih je sestavljeno vprašanje obrestne mere, so bile takrat drugačne.

Ko vidimo vse razloge, ki so dovedli do te visoke obrestne mere, moremo uvideti, da se obrestna mera ne more maksimirati. V velikem svetu, kjer so prilike iste kakor pri nas, bi bil gotovo kdo izvršil ta poizkus, a konstatirati morem, da se to ni zgodilo nikjer. Nemci, ki so v organizaciji pač največji, bi bili to gotovo izvedli, ako bi vodilo do kakega cilja, a vidimo, da niso niti poizkušali.

Gospoda pravi, da bode pri sedanjih prilikah propadla industrija in gospodarstvo. Ni dvoma, da bode dovedlo mnoge do propada, toda to se je dogajalo tudi v mirni dobi, ker čisto niso mogli zadostiti svojim dolžnostim. To se bo dogajalo še leta in leta in sicer radi deflacijske politike, ki se mora izvesti. Končno mora nastopiti cenejša obrestna mera, ko bo vsak privrednik ristringiral svoj obrat. Brez tega ne bo mogoče in oni, ki ne bode imel denarja, bode moral likvidirati in iti za uslužbenca onim, ki bodo imeli denar. Jasno je, da tam, kjer se ne more zaslužiti niti za režijo, industrija mora propasti. Vzemite samo primer češke industrije. Koliko je bilo tam krahov in vendar jim ni prišlo na um, da bi maksimirali obrestno mero.

Kakor vidimo iz tega govora, ugledni finančniki Hrvatske odločno zastopajo mnenje, da se obrestne mere ne da in ne sme zniževati s prisilnimi merami, kakor je ravno maksimiranje. V nadaljevanju hočemo priobčiti resolucijo, ki jo je v tem pogledu sprejela zagrebška trgovska in obrtniška zbornica.

C. P.:

Novi predpisi o gostilnah z vidika tujskega prometa.

(Konec.)

Z ozirom na važnost tujskega prometa za narodno gospodarstvo in za državno trgovsko bilanco je naloga države, da zasleduje smotreno tujskoprometno politiko. V ta namen ne sme izpustiti iz vidika nobene v poštev prihajajoče okoliščine in mora uravnati svoje delovanje v enotnem pravcu. Treba je, da se posamezne grane javne uprave (obrtne, varnostnopolicijska, prometna, carinska in finančna) v stremljenju izpopolnjujejo in medsebojno podpirajo, ne pa, da ena drugo ovirajo in obrežuspešijo.

Brezdvomno so hoteli, gostilne in kavarne važen faktor, ki ima poleg naravnih krasot dežele in prometnih zvez največji vpliv na dohod tujcev. Ti obrati morajo odgovarjati namenu, biti morajo v obrtnem, stavbenem, zdravstvenem, moralnem, pa tudi v estetskem oziru primerno urejeni in strokovnjaško upravljani. Go-

stu morajo nuditi kar največ potrestrežbe in udobnosti, ne da bi bili v cenah pretirani. Kajti kakor hitro reflektiramo na tujski promet, moramo pomisliti, da stopimo pred svetovno konkurenco. V tem pogledu sta nam dali zadnji dve leti marsikak praktičen pouk.

Zato mora država v izvajanju tujskoprometne politike stremiti za zboljšanjem in moderniziranjem omenjenih obratov in prikrojiti obrtne predpise tako, da služijo i razvoju tujskega prometa.

Najmanje, kar se v tem pogledu lahko od nje zahteva, je sledeče:

1. Oficijelno naimenovanje obratov in njih definicija naj odgovarjajo logiki, dejstvu in svetovnemu pojmovanju, ker edino tedaj bo moglo oficijelnemu nazivanju odgovarjajoča zunanja označba obrata služiti svojemu namenu kot orientacija.

2. Pridobitev za gostilno (hotel, re-

stavracijo) ali kavarno potrebne koncesije naj bo možna v kar najkrajšem času, kar se doseže s poenostavljenjem postopka.

3. Sedaj deljene pravice: krajevna, osebna in točilna na se zopet združijo v 1 koncesijo, koje podelitev naj pristojna obrtnemu oblastvu, in sicer obrtnemu oblastvu 1. stopnje. Gostilničarski posel naj zopet postane obrt. Sodelovanje finančnih in policijskih oblastev pri podeljevanju koncesije naj se kot stvari kvarno ukine.

4. Instrukcijsko postopanje bode kratko in stvarno ter odgovarjajoče v splošnem predpisom § 18. obrt. reda. Komisionalni ogled obratovališča naj se obdrži, pri čemur pa naj se posveča več pozornosti prehrani in prenočevanju potnikov ter shranjevanju vozil in uprežne živine. Zahteve naj bodo stroge v obrtnem, stavbenem, zdravstvenem, estetskem in nrvstvenem oziru, ravna se po kraju (1. mesta, zdravilišča in večja letovišča, 2. trgi in manjša letovišča, 3. ostali kraji) in posebnih okoliščinah (potniški promet, lega poslopja, finančna zmožnost prosilca). Podjetnosti, inicijativi in okusu prosilca naj se glede stavbe in investicij ne delajo nepotrebne ovire. Uvede naj se zopet obligatno zaslišanje gostilničarskih obrtnih zadrug, in to v vseh primerih. Kadar gre za tujskoprometno postojanko, naj se zasliši tudi oficijelna tujskoprometna organizacija (zveza za tujski promet).

5. Koncesije naj bi se podeljevale le po krajevni potrebi in z ozirom na tujski promet; da pa se to poslednje določilo ne bi zlorabljal, bi morala biti v tem primeru kot predpogoj priporočilna izjava uradnega tujskoprometnega organa (zveze za tujski promet).

6. Podelitev koncesij za gostilne naj se veže na pogoj, da bo koncesionar v restnici oddajal jedila in imel posebne sobe za prenočevanje potnikov, kar naj služi tako vsakdanjemu potniškemu prometu, kakor tudi letoviščarjem srednjih slojev.

7. Možni naj bodo i sezonski obrati, kakor tudi obrati s posameznimi pravicami § 16. obrtnega reda (n. pr. obrat s pravico prenočevati tujce in oddajati jedila, eventualno tudi kavo, čaj, čokolado in posvežila).

8. Od izvrševalca obrta naj se zahteva strokovna usposobljenost, v mestih, letoviščih in zdraviliščih absolviranje hotelirske šole, ki naj dotičnika seznanji s kletarstvom, kuhinjsko umetnostjo, serviranjem, hotelsko higijeno, trgovskim vodstvom obrata, kalkulacijo in drugimi potrebnimi predmeti.

9. Prepriči naj se stvari škodljivo nepotrebno izvrševanje obrta po tretji osebi.

10. Določila pravilnika ministrstva zdravja za gostilne in kavarne z dne 16. julija 1919 Ur. l. št. 599 naj se pravilno razširijo na celo državo.

11. S posebnim zakonitim določilom, sličnim § 54. obrtnega reda, naj se omogoči stalno nadzorstvo gostilniških obratov glede njih uredbe in poslovanja in ukrepanje oblastev v svrhu odprave nedostatkov.

12. Določila o odvzetju koncesije in kazenska določila naj bodo jasna in uporabljiva.

13. Število pivnic, krčem, vinskih kleti in vinotočev čez ulice ter lastnega pridelka naj se omeji, odnosno zmanjša, točilnice po barakah, trgovinah in branjarjih pa se naj sploh odpravijo.

14. Dokler se ne more to urediti v enotnem obrtnem zakonu, naj se zopet priznajo prej veljavna določila obrtnega reda glede gostilničarskega in krčmarskega obrta in predpisi glede točenja vina lastnega pridelka.

Zunanja trgovina Bolgarije.

Po najnovjših statističnih podatkih je bila zunanja trgovina Bolgarije v prvem polletju 1924 ta-le:

Uvoz je znašal 175,728.000 kilogramov, 2051 kosov, vrednost blaga pa 2.724,990.000 levov; številke za 1923 so bile te-le: 144,169.000 kg, 4157 kosov in 2.448,257.000 levov.

Izvoz Bolgarije v prvih šestih letošnjih mesecih je obsegal 228,373.000 kg, 274.000 kosov, vrednost blaga pa 2.050,805.000 levov; leta 1923 je znašal izvoz: 149,504.500 kg, 95.000 kosov in 1.795,000.000 levov. Številke nam pravijo, da se je uvoz napram lanskemu letu povečal, prav tako izvoz. Številke si lahko sami izračunimo. Bolgarska trgovska bilanca je še zmerom pasivna, kaže pa znakeboljšanja; pasiviteta se je zboljšala od 691 milijonov levov v prvih šestih mesecih 1923 na 674 milijonov v prvem letošnjem polletju.

Pri uvozu so na prvem mestu tekstilije v vrednosti 1.085,000.000 levov; v precejšnji razdalji sledi kovinska industrija s 508 milijoni levov; nato pridejo stroji, instrumenti in aparati s 193 milijoni, usnje in usnjeno blago s 131 milijoni itd. Po deželah uvoza je razvrstitev ta-le:

Nemčija	542 milijonov levov
Italija	405 milijonov levov
Anglija	372 milijonov levov
Avstrija	300 milijonov levov
Francija	227 milijonov levov
Belgija	195 milijonov levov
Rumunija	170 milijonov levov
Češkoslovaška	155 milijonov levov
Turčija	90 milijonov levov
Grčija	54 milijonov levov
Holandija	54 milijonov levov
Ogrska	50 milijonov levov
Ameriška Unija	25 milijonov levov
Jugoslavija	23 milijonov levov
Svica	22 milijonov levov

Zanimivo je, da se je švedski uvoz od lanskega poldruega milijona dvignil letos na 4.9 milijonov, dočim je ruski uvoz padel od 14.2 na 2.4. Tudi lani so bile prve tri dežele uvoza v isti vrsti, torej Nemčija, Italija in Anglija; nato so prišle Francija, Avstrija, Rumunija, Belgija, Turčija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Ogrska itd.

V bolgarskem izvozu vidimo na prvem mestu koruzo z dobrimi 700 milijoni levov; šla je večinoma na Francosko, Grško, Avstrijsko, v Belgijo in Turčijo; koruzi sledi tobak s 582 milijoni levov (Italija, Češkoslovaška, Nemčija, Avstrija); tretji izvozni produkt so jajca, 231 milijonov levov, večinoma v Avstrijo, pa tudi v Nemčijo, Francijo, Svico in Belgijo; četrto mesto si osvoji beli bob ali fižol s 105 milijoni, večidel na Grško, peto mesto pšenična moka z 69 milijoni, šesto pšenica z 61, sedmo rožno olje s 1886 kg oziroma 43,390.000 levov. Nato pridejo živina, kože, oglje, ščetine itd. Po deželah je vrsta ta-le:

Francija	394 milijonov levov
Nemčija	320 milijonov levov
Avstrija	267 milijonov levov
Italija	203 milijonov levov
Grška	171 milijonov levov
Turčija	119 milijonov levov
Zedinjene države	69 milijonov levov
Češkoslovaška	65 milijonov levov
Holandiska	64 milijonov levov
Belgija	61 milijonov levov

Švica	61 milijonov levov
Anglija	16 milijonov levov
Rumunija	13 milijonov levov
Poljska	8 milijonov levov
Egipt	6 milijonov levov
Jugoslavija	6 milijonov levov

Tudi v letošnjem letu je treba Rusijo posebej omeniti; kajti lani je prodala Bolgarija Rusiji za 3.720.000 levov blaga, letos pa samo za 270.000. Kaj je vzrok temu nazadovanju tako pri izvozu kakor pri uvozu? Lanske številke za izvoz v gori imenovane dežele so te-le: V Turčijo za 374 milijonov levov, Italijo 290, Francijo 278, Avstrijo 229, Češkoslovaško 114, Grško 111, Nemčijo 104, Švico 55, Unijo 51, Belgijo 37, Jugoslavijo 28 itd. Kakšna razlika! Turčija 374 in 119, Češkoslovaška 114 in 65, Jugoslavija 28 in 6! Obenem pa narobe: Nemčija lani samo 104, letos pa 320! Na vsak način so take številke za primerjanje in proučevanje gospodarskih in tudi političnih razmer zelo poučne.

Razsodišče Ljubljanske borze za blago in vrednote.

(Nadaljevanje.)

S pritožbo zavoljo ničnosti je dopuščeno izpodbijati sodbo:

1. ako je pogodba na razsodnike neveljavna. Neveljavna pa je zlasti tedaj, kadar je sklenil pritožnik z ozirom na domenek med člani podjetniške zveze (kartela), vsled katerega je prodajati stvarine, orodje in druge pripomočke, ki so mu potrebni za njegovo obrtno proizvodnjo, v tuzemskem prometu samo s tem pogojem, da se kupec podvrže borznemu razsodišču glede sporov iz dotične kupčije; pred pričetkom razprave pred razsodiščem se ni moči veljavno odločiti pravici, opirati se na to veljavnost.

2. ako se je razsodišče po nepravem izreklo za pristojno ali za nepristojno;

3. ako razsodišče ni zavrnilo tožbe, ko gre za stranko, ki je kmetovalec spredaj označene kakovosti;

4. ako se tožba ni vročila po pravih in ako radi ravnanja proti pravilom stranki ni več mogoče razpravljati pred razsodiščem;

5. ako je razpravljala oseba, ki za to ni bila sposobna ali upravičena;

6. ako se je udeležil razprave po pravih odklonjen sodnik;

7. ako razsodišče ni bilo redno sestavljeno;

8. ako se je neupravičeno izključila javnost.

To pritožbo je podati v štirinajstih dneh po vročitvi razsodiščne sodbe. Zborno sodišče odloči s sklepom, ko je zaslislalo stranke, in ako treba, prvomestnika in tajnika razsodišča. Vendar se izvršba sodbe ne zavre s tem, da se poda ta pritožba zavoljo ničnosti. Izvršbo pa je po predlogu odložiti do pravnomočne razsoje o pritožbi zavoljo ničnosti, ako je zmogovita stranka zavarovana z opravo izvršilnega dejanja ali drugače, ali ako je bila v sodbi razsodišča naložena dajatev v denarjih, pa se dotični denarni znesek položi pri sodišču (čl. XXIII. uv. zak. k c. p. r.).

S tožbo zavoljo neveljavnosti pred rednim sodnikom pa se sme sodba razsodišča izpodbijati kot neveljavna ter nazaj terjati, kar se je dalo zaradi te sodbe, kadar sodba nasprotuje negibnim pravnim predpisom (ius cogens). Dalje, kadar razsodišče sploh ni sodilo ali pa je sodilo krivo v sporih, ki ne izvirajo iz borznih opravil, o ugovoru, da je zahtevi, ki se uveljavlja s tožbo pred razsodiščem, v podstavo diferencialno opravilo, katero je presojeti za igro ali stavo.

Tako tožbo je treba podati v tridesetih dneh po vročitvi razsodiščne sodbe. Vendar se njena izvršitev ne zavre s tem, da se poda tožba zaradi neveljavnosti. Tudi pri tej tožbi pa se uporablja glede odložitve izvršbe ista določba, kakor pri pritožbi radi ničnosti (čl. XXV. uv. zak. k c. p. r.).

Proti sodbam ljubljanskega borznega razsodišča bi torej bilo vlagati pritožbo radi ničnosti in tožbo radi neveljavnosti pri deželnem sodišču kot trgovinskem sodišču v Ljubljani.

Naš pravilnik pa o teh dveh pravnih pripomočkih (v širšem pomenu besede) popolnoma molči. Srbijanski zakon o borzama 1886, ki se naslanja, po večini skoraj doslovno, na naš borzni zakon 1875, pravi v čl. 7., ki je razširjen na celo državo, da »protivu odluke izbornoga suda nema mesta žalbi.« V Srbijanskem civilnopravnem redu, ki pa ni razširjen na druge dele države, je pravno sredstvo zoper sodbe na apelacijsko sodišče »nezadovoljstvo«, na kasacijsko sodišče pa »žalba«, in sicer zoper sodbe razsodnikov, t. j. navadnega, po strankah dogovorjenega (ne borznega) razsodišča. § 444. veli namreč, da praviloma proti sodbi razsodnikov ni pritožbe (»žalbe«). Dopustna pa je »žalba« v 15 dneh na prvostopeni sud (zborno sodišče prve stopnje) v nastopnih primerih: če je razsodišče prekoračilo svoje področje; če kaka stranka ni bila sposobna, da se pogodi na razsodnike (sposobna je pa ona stranka, ki je upravičena pravdo poravnati); če je sodba osnovana na prevari; če bi razsodniki hoté komu krivico storili. Glede na čl. 7. zakona o borzama pa se je pojavilo naziranje, da je s tem členom odpravljena pri nas tako pritožba radi ničnosti, kakor tožba radi neveljavnosti. Verjetno je, da je zakon o borzama v čl. 7. imel v mislih to Srbijansko žalbo zoper sodbe razsodnikov. Je-li pa z njegovim razširjenjem na celo državo res odpravljena naša pritožba radi ničnosti in naša tožba radi neveljavnosti, o tem bodo v danem primeru pač morala svojim inštančnim potom odločiti naša redna sodišča. rst.

Svetovna zaloga dragocenih kovin.

Produkcija dragocenih kovin se je po svetovni vojni znatno znižala; ta pojav si znanstveniki tolmačijo na dvojen način: kot znak pojemanja rudniških skladišč na svetu, ali pa se je produkcija tako podražila, da se obrati ne izplačajo več.

V kolikor postanejo najdišča kake kovine redkejša, v toliko se cene tega predmeta podražijo; višje cene seveda lažje prenesejo podražitev produkcije in na ta način se doseže ravnotežje med ceno in režijo, četudi v višjih postojankah.

Če doseže in prekorači cena dragocene surovine gotove mere, je opaziti v svetovnem gospodarstvu občutno omejitev predragerega materiala. To bi bil znak pojemanja na svetovnih skladiščih.

Da bi v pravem pomenu besede enkrat popolnoma zmanjkalo kake kovine na svetu, tega se nam ni treba bati; preden ta okolnost nastopi, bi cene dotične kovine tako narastle, da bi jih nihče ne zmoget več; rekli bi, da »tega predmeta ni dobiti«.

Taki pojavi pa rabijo precejšen čas, preden vplivajo produkcijski stroški tako globoko na ceno, da se dobava komaj ali sploh ne izplača.

Trenutna nestalnost cen dragocenih kovin ima svoj vzrok v takozvanem tesauriranju, to je odtegnitvi od svetovnega trga iz špekulativnih namenov; ker pa obrestna izguba naravnost sili zlato v promet, so posledice takega nakupičenja vobče samočasne.

Jako poučljive so razmere pri srebru. Okrog leta 1880. je bilo srebro razmeroma še precej redka kovina, cena je bila vobče enakomerna ter se je računalo eno petnajstino količine zlata srebru enakovredno. Otvoritev bogatih rudnikov v zapadnem delu Amerike, osobito Mehike, je položaj na svetovnem trgu temeljito izpremenila. Z nenavadno energijo so začeli zasledovati bogate vire zlata in srebra, odkrili so se novi, izdatni rudniki; zasloveli so oni v Comstock-Lode, v državi Nevada, tem so sledila najdišča v severoameriških skalnatih gorovjih; zgradba železnice je pospeševala rudokopstvo v dosedaj nedostopnih krajih; vse to je vplivalo na ceno srebra, ki je tako močno padla, da so začeli v Evropi opuščati rudnike za srebro; zlata pariteta srebra pa je dosegla razmerje 1:35.

Kakšne posledice pa bi imelo dejstvo, ko bi bogati ameriški rudniki nekoč bili izpraznjeni?

Kopali bi najprej v globočino, s tem

bi produkcijski stroški srebra narastli ter kmalu prekoračili ekonomično mejo, cena srebra bi se dvignila do nenavadne višine, vrednost njegova bi kmalu dosegla zlato ekvivalent.

Pri sedanjih cenah srebra ni vnema za odkritje in obdelovanje novih najdišč posebno velika, čeravno leži še ogromna količina te kovine v zemlji.

Posebno izdatna srebrna ležišča bo najti v severni Indiji, v vzhodni Sibiriji, na Kamčatki ter v južnoameriških Andenskih gorah.

Ce bi se tudi vsi rudniki izčrpali, se bo srebra dobilo dovolj; skoraj vse svinčene rude vsebujejo nekaj srebra in če se to podraži, raste naravno vnema za dobavo svinca.

Pri zlatu je stvar že bolj komplicirana; pravzaprav brez lastne cene nam služi zlato samo kot vrednostno merilo v svetovnem gospodarstvu.

Vrednost novčanec ali menic, ki jo prilično ameriški denarni zavodi ali angleška banka za kilogram čistega zlata ponujajo, je zgolj banktehnično številčni izraz cene za zlato.

Ugotovljeno je, da je kupčevalna vrednost zlata v zadnjih desetletjih precej padla, produkcija te žlahtne kovine je mogočno napredovala. Leta 1840. se je proizvajalo 18.000 kg zlata in ta količina je že do leta 1860. po odkritju kalifornskih ležišč narasla na 202.000 kg. Ko so se površinska najdišča izčrpala, se je leta 1890. dobilo samo še 154.000 kg.

Ko so našli bogate zlate rudnike v Južni Afriki, se je dobava leta 1915. dvignila na 708.000 kg, kar odgovarja vrednosti 96.4 milijonov funtov šterlingov; umevno je torej, da je ta produkcijski napredek močno vplival na ceno.

Nastopila je doba nezdravega tesauriranja zlata, ki so ga posamezniki med in po vojni poskrili.

Svetovna vojna in povojna doba je temeljito preobrnila ves ustroj svetovnega gospodarstva; povpraševanje po zlatu pojema.

Amerika je zlata prenasličena, Evropa pa preubožna, si privoščiti zlatih zakladov; kupovalna moč pada, in s tem pada rudniška industrija zlata. Produkcija je znašala leta 1922 že za 33.4 milijonov funtov manj, kakor 1915.

Več ko polovico zlata pride iz Južne Afrike, tam pa gredo ležišča v razmerju najdene količine v globočino, dobava je neprimerno težavnejša nego v Kaliforniji, kjer je ležalo zlato skoraj na prostem.

Iz 1000 kg rudniškega materiala se dobi iz južnoafriških jam samo približno 10 gramov zlata. Ko bi ne bil rudniški obrat opremljen z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki, bi se delo sploh ne splačalo.

Z rastočo globočino se povečajo dobavne težave, in v 20 do 30 letih dosežejo ti rudokopi mejo produktivne zmožnosti.

Pričakovati je torej, da se dobava zlata v doglednem času sploh poneha ali vsaj jako omeji.

Človeška lakomnost po zlatu se bo morala poleči, poiskati bo treba novih vrednostnih meril.

Vsote, s katerimi že danes računajo v narodnem gospodarstvu, se v zlatu ne dajo več kriti.

Reparacija, ki je samo Nemčiji naložena, že presega mnogokrat celo svetovno količino zlata.

Pojavljajo se znaki preorientacije v očitni finančne sile. Narodna produktivna moč nastopa polagoma kot merilo kreditnih zmožnosti.

Še nekaj besed o platinu: Ta kovina ima vrednost v prvi vrsti za tehniko, v kateri je nenadomestljiva vsled izrazitih kakovosti: težka raztopitev, se da kovati, izvrstni vod za elektriko itd.

Ce bi se produkcija, recimo, petkratno pomnožila, bi še komaj zadostovalo potrebam napredujoče tehnike.

Dobava platina pa je zadnja leta dosegla komaj šesti del predvojne količine in je težko pričakovati, da se produkcija te jako važne kovine znatno poveča. Kljub intenzivnim zasledovalnim naporom so ostala edina rentabla najdišča na Uralu. Šele v novjšem času se je posrečilo odkriti v Columbiji ležišča serpentina, ki vsebuje nekaj platinške rude. Iz teh rudokopov se dobiva približno šestkrat toliko, kakor v Uralu sedaj, ali osmi del predvojne dobave. Tudi tem dobavnim virom prorokujejo prej ali slej konec.

Znižanje nezaposlene trgovske mornarice na Angleškem.

Prevozni trg se je zelo zboljšal. To nam kaže izdatno nižje število nezaposlenih angleških trgovskih ladij. 1. oktobra je bilo v angleških pristaniščih 333.810 ton takih ladij, ki niso imele posla; to se pravi, za 136.263 register-ton (à 2,83 m³) ali 29% manj kakor 1. julija. Chamber of Shipping (mornariška zbornica ali urad) nam pove za preteklo leto te-le številke:

	Nezaposlene ladje	Register-tone
1. okt. 1923	395	755.101
1. jan. 1924	317	629.763
1. apr. 1924	255	410.365
1. julij 1924	310	470.073
1. okt. 1924	278	333.810

Od 1. oktobra 1923 do 1. oktobra 1924 se je število ladij znižalo za 30%, število neizrabljenih register-ton pa za 56%. Najbolj se je zboljšal položaj v pristaniščih London, Liverpool itd., dočim v premogovnih eksportnih pristaniščih razpoložljiva tonaža še sedaj ni dobro izrabljena. V Cardiffu in Swansea se je v zadnjem četrtletju celo povečala.

Položaj na mednarodnem prevoznem trgu pa presojajo skozinsko ugodno. 1. oktobra razpoložljiva tonaža je bila najmanjša od začetka leta 1921; letošnji oktober in november nam pravita, da se je položaj še kar naprej boljšal. Umljivo: vsled zastojanja plovbe niso gradili novih ladij, starih nerabnih je vsak dan več in zato imajo ostale dosti naročil in dosti posla. Ne več dolgo, in se bo začela spet živahna gradbena sezija.

Glavna zaloga

F. ŠIBENIK - LJUBLJANA

Trgovina.

Češkoslovaški indeks za oktober 1924 (julija 1914: 100) je znašal v skupini: živila, petrolej, milo 916, v skupini: tekstilno blago, obuvalec in klobuki pa 1064. Prejšnji mesec so dosegle cene v prvi skupini 908, v drugi skupini pa 1062 indeksnih točk.

Poravnalna postopanja. — Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Franca Hergoutha in o imovini Karla Worscheta, trgovca v Mariboru. — Poravnalno postopanje Josipa Rajšterja, tvorničarja v Šoštanju, je končano, ker se je z upniki poravnal.

Industrija.

Zahteve italijanske sladkorne industrije. — Italijanska sladkorna industrija zahteva, da se njena produkcija znova zaščiti s pobiranjem uvozne carine na sladkor. Po njenih trditvah italijanski produkti ne morejo tekmovati z inozemskimi, ker so produkcijski stroški v Italiji veliko višji nego v inozemstvu. Italijani zatrjujejo, da je pričakovati na svetovnih tržiščih vsled nadprodukcije na Javi, Kubi in v Evropi padca cen, dočim sami ne bodo izdelali nad 3.300.000 kvintalov, ker je sladkorna pesa kvalitativno slabo uspela in vsebuje letos le 8% sladkornine, lani jo je pa vsebovala 11%.

Denarstvo.

Izplačevanje kuponov in izžrebanih obveznic bivših deželnih dolgov. — Na mnoge prošnje, da se čimpreje uredi vprašanje plačevanja teh dolgov, je generalna direkcija državnih dolgov z razpisom z dne 20. oktobra 1924, št. 18.431, pojasnila, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da se vprašanje teh dolgov čimpreje uredi. Čim bo to vprašanje urejeno, bo objavila poziv vsem imetnikom kuponov in izžrebanih obveznic, naj se zglase zaradi plačila. Dotlej pa naj se nikar več ne obračajo na njo za pojasnila.

Ažijo za carinska plačila v Italiji. Za nadavek pri plačevanju carine je bil v

Italiji določen od 17. do 23. t. m. iznos 447 italijanskih lir (100 italijanskih lir osnovne carine in 347 pribitka).

Davki in takse.

Linearni povečanje na direktne davke. Nekateri davčni uradi so bili nazirana, da se pobira invalidski davek tudi od linearnega povečanja. Ker to naziranje v zakonu ni utemeljeno, je finančna delegacija v Ljubljani na iniciativo Trgovske in obrtniške zbornice naročila davčnim oblastvom in uradom, da naj pri izračunavanju invalidskega davka izločijo iz odmerne podlage izvanredni državni pribitek.

Zamenjava pokvarjenih taksnih vrednotnic. — Izza dne 1. decembra t. l. se bodo zamenjavali kolki in taksni papirji, ki so se pred uporabo slučajno pokvarili ali so pred uporabo postali nerabni. Kolki, ki so bili prilepljeni ali namenoma pokvarjeni (menice itd.), preluknjani, radirani, zamazani ali zmečkani, se ne zamenjajo. Menice se zamenjujejo le pod gotovimi, natanko določenimi pogoji, ki jih vsebuje razpis finančne delegacije v Ljubljani z dne 15. novembra 1924. B. II. 9/69, objavljen v Uradnem listu z dne 22. novembra t. l. št. 107. — Prošnje za zamenjavo, ki so takse proste, se vlagajo pri finančnem organu, ki prodaja taksne vrednotnice (v Ljubljani: finančna blagajna, v drugih krajih: davčni uradi). Za zamenjavo je prositi v 30 dneh izza dne, ko se je taksna vrednotnica pokvarila ali je postala nerabna, kar preizkusi in ugotovi uprava državnih monopolov. Glede prošenj za povračilo taksnih vrednotnic, ki so bile pokvarjene ob uporabi, ostanejo še nadalje v veljavi določbe čl. 5., točke 6. taksnega in pristojbinskega pravilnika. (Uradni list z dne 31. decembra 1923, št. 378/116).

Donos javnih davščin v Avstriji. — Avstrija je v letu 1923. pobrala 6135.8 milijard kron javnih davčev, ki so bile proračunjene na 4370.4 milijard. Od donosa odpade na direktne davke 1611.7 milijard ali 26.3%, na carino in izvozne ter uvozne pristojbine 1133.4 milijard ali 18.5%, na trošarine 674.6 milijard ali 11%, na pristojbine, kolke in takse 744.6 milijard ali 12.1%, na železniško-prometne davčine 898.6 milijard ali 14.6%, na prometni davek 1047.4 milijard ali 17.1%, na druge davke 25.2 milijard ali 0.4%. Od direktnih davkov odpade na dohodnino 1039.6 milijard ali 16.9% vseh prejemkov, na pridobnine 506.9 milijard ali 8.3% in na vse druge direktne davke 65.1 milijard ali 1.1%.

Promet.

Zakaj zaračunava železniška uprava vozarino v prometu s postajami bivše južne železnice po lomljeni tarifi. Iz uradnih krogov se nam v zadevi nastopno poroča: Proge bivše južne železnice niso podržavljene, ampak jih državne železnice na podlagi aranžmana, sklenjenega med lastniki in udeleženci državnimi upravami. Uprava naše kraljevine je prevzela z aranžmanom znatne finančne obveze, ki so se ugotovile na podlagi povprečnih kosmatih prejemkov železnice. Naravno je, da mora iskati kritja za te obveze v prvi vrsti v dohodkih prog bivše južne železnice. — Ker bi spojitev prog južne železnice v enotno tarifno omrežje s programi državnih železnic povzročilo znaten padec dohodkov, bi bila izpolnitev prevzetih obveznosti bistveno otežkočena. Zato železniška uprava za sedaj ne more upoštevati ponovno izraženih želj interesentov, dokler ne najde izhoda, kako bi se mogel kriti s tem povzročeni manjši dohodek železnic. V ta namen se splošnih tarifov ne more povečati, ker bi bili s povečanjem obremenjeni vsi kraji naše kraljevine, torej tudi oni, ki bi ne imeli nobene koristi, ako se odpravi lomljena tarifa. Ti razlogi so bili merodajni tudi za železniško upravo tudi pri dovoljenju ugodnosti za tranzitni promet preko teh prog po jadranski tarifi, ker se je s tem zagotovilo dohodek, katerega bi ne dobila, ako bi odrekla zaproseno dovoljenje. — To pojasnilo nikakor ne more zadovoljiti gospodarskih krogov, katerim povzroča računanje voznine po lomljeni tarifi ogromno materijelno škodo, ki vstvarja neenakost v konkurenčni možnosti napram vsem onim, ki ne uživajo »privilegija« plačevati voznino po lom-

ljeni tarifi. Vstrajamo slejkotprej na stališču, da je računanje voznine po lomljeni tarifi neupravičeno. Ako bo gospodarsko šibkejša Avstrija zmogla, da bo od 1. jan. 1925. brez vsake bistvene nove obremenitve odpravila lomljene tarife, bo to zmogla tudi naša država, posebno sedaj, ko nam dohajajo poročila od vseh strani, da so posamezne direkcije drž. železnic visoko aktivne, odnosno da dejanski dohodki daleko presegajo proračun.

Znižanje dodatnih dostavnih rokov. — Na ponovne predstavitve gospodarskih krogov se je železniška direkcija odločila, da ugotovi upravičeni zahtevi interesentov in postopoma zniža dodatke dostavne roke, ki so bili morebiti svoječasno v vojni in povojni dobi kolikor toliko upravičeni, sedanjim gospodarskim prilikam pa nikakor ne vstrezajo več. Za enkrat se namerava roke znižati na polovico sedanje izmere. Ako se pokaže v praksi, da so še vedno predolgi, odnosno da se morejo brez škode za interese državnih železnic še nadalje znižati, jih bo železniška uprava še nadalje znižala, dokler jih ne bo do cela odpravila. — Tarifsko obvestilo, s katerim se bo razglasilo znižanje dostavnih rokov, se objavi v eni prihodnjih številok »Službenih Novin«.

Nova blagovna klasifikacija blaga v železniškem prometu. — Sestava nove blagovne klasifikacije je ogromno delo, za katero železniška uprava že dalje časa zbira podatke. — Studij za sestavo je tem težavnejši, ker železniška uprava še nima na razpolago podatkov o stanju narodnega gospodarstva, o vrednosti posameznih predmetov, o tržnih cenah na domačih in svetovnih tržiščih, o sirovinah, katere mora naša industrija uvažati, o prodajnih možnostih domačih produktov v tu- in inozemstvu itd. Železniška uprava sedaj zbira te podatke in sprejema vse predloge interesentov, ako so opremljeni s konkretnimi podatki, hvaležno na znanje.

Znižanje poštnine v Švici. — Švicarska poštna uprava je znižala izza dne 1. oktobra t. l. poštnino za navadna pisma od 40 na 30, za ekspresna pisma pa od 80 na 60 švicarskih santimov.

Sedanji položaj glede obveznosti zaklepanja železniških voz z rekordvijaki. — Po železniškem obratnem pravilniku, odnosno po tarifi za blago I A § 68 (2) je železnica upravičena zaračunavati vse izdatke v gotovini, med temi na primer tudi za taka dela ali pripomočke, ki jih smatra sama za potrebne, da se blago ohrani. Tudi mnoge druge države, kot Avstrija, Čehoslovaška in Nemčija so že uvedle te vijake in jih zaračunavajo istotako v breme strank na podlagi povsem istih določb tarife I A. Italija in Madžarska pa nameravata takisto v kratkem uvesti vozovno zaporo te vrste. Na ponovne pritožbe gospodarskih krogov je generalna direkcija državnih železnic z odlokom z dne 6. novembra 1924, št. 33.418 odredila, da se gotove vrste blaga manjše vrednosti v vozovnih tovorih, če je natovorjeno v pokritih vozovih, oprošča obveznosti zaklepanja z rekordvijaki. To so v prvi vrsti pošiljke onega blaga, ki se sicer prevaža v nepokritih (odprtih) vozovih po tarifi za robo del I B odsek A VI, katera pa je iz kateregakoli vzroka natovorjena v pokrit voz. Dalje žive živali, pošiljke s spremljevalci, apno, kamenje, opeka, gnojila, rude, nevdelana železnina, vsakovrstne prazne ambalaže (izvemši prazne vreče) in cement, poslednji le tedaj, ako pošiljatelj vpiše v tovrni list, da jamči za težo in število komadov ter da železnica ne odgovarja za morebitni primanjkljaj. — Končno je generalna direkcija pooblastila vse oblastne direkcije, da smejo za ostale vrste robe v gotovih, upravičenih primerih v lastnem delokrogu dovoljevati, da se pokriti vozovi ne zaklepajo z rekordvijaki, ako so te pošiljke oddane za kratke proge, na katerih je izključena vsakršna tavina.

Zlatorog terpentinovo milo,

najnovejši izdelek Tvornic Zlatorog, si je v kratkem času, odkar je bilo vpeljano, pridobilo splošno priljubljenost, zato ne sme manjkati v nobeni trgovini!

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse člane, da čimprej vložijo prijave za nadomestne volitve prisodnikov in namestnikov za obrtno sodišče. Rok prijave poteče 29. novembra t. l. Prijave se dobe pri mestnem magistratu ob navadnih uradnih urah.

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja članstvo, da imajo biti trgovine dne 1. decembra 1924 na praznik Ujedinjenja brezpogojno cel dan zaprte. — Istočasno se članstvo obvešča, da se smejo trgovine teden pred sv. Miklavžem in teden pred Božičem zapirati 1 uro kasneje. — Načelstvo.

Gremij trgovcev Ljubljana je imel v pondeljek ob pol 9. zvečer svoj izredni občni zbor. Na dnevnem redu občnega zbora je bilo: 1. vprašanje delovnega časa v trgovskih obratih. 2. Ureditev zapiranja in odpiranja trgovin v okolici gremija. 3. Slučajnosti. Občni zbor, ki se je moral radi nesklepnosti preložiti za eno uro kasneje, je otvoril gremialni načelnik g. Stupica, ki je pozdravil navzoče, med njimi imenoma gg. zastopnika ministrstva trgovine in industrije dr. Peklela, zastopnika obrtne oblasti dr. Kodreta, zastopnika trgovske in obrtniške zbornice dr. Plessa, ter delegata zbora pomočnikov gg. Toryja in Urbančiča. Načelnik g. Stupica je po kratkih uvodnih besedah naprosil zastopnika trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Plessa, da pojasni zboru določila nove uredbe o ureditvi delovnega časa v trgovskih obratih, ter uredbo o odpiranju in zapiranju trgovin. Gospod dr. Pless je podal nato izčrpen hi-

storiat tega vprašanja. Omenil je, da je ministrstvo trgovine in industrije na podlagi pooblastila, ki mu ga daje zakon o zaščiti delavstva vodilo že koncem leta 1922. ankete glede delovnega časa tako pri delodajalskih, kakor tudi pri delojemalskih organizacijah. Omenil je v kratkem vsebino sklepov, ki so se tozadevno storili pri gremiju, pri zvezi trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo, vsebino načrta, ki ga je po izvršenih anketah predložila trgovska in obrtniška zbornica ministrstvu za socialno politiko, potek anket v Beogradu in slednjič je pojasnil določbe nove uredbe, ki je stopila v veljavo 18. p. m. in ki predvideva za trgovino v splošnem devet urni delavnik, predvidevajoč pri tema pa I. osemurni delavnik za vsa bančna in njim podobna podjetja, za zavarovalne družbe, za podjetja za vtevarjanje in iztovarjanje blaga pri železnicah ali na rečnih ali morskimi obalah, II. 10urni delavnik za obrate za prodajanje svežih življenskih potrebščin, to je tistih, ki prodajajo pretežno: zelenjavo, sveže sadje, mleko in mlečne izdelke, jajca, moko, mesne izdelke, mast, slanino, klobase, prekajeno meso, sveže ribe, v katere pa ne spadajo (po uredbi) specerijsko kolonijalni ne delikatesni obrti; za trafike, prodajalnice časnikov in cvetja in za podjetja za prevažanje potnikov in prepeljevanje blaga z vozi vseh vrst in čolnov. — Nato je g. načelnik otvoril debato, katere so se udeležili g. Šterk, g. Zebal, g. Železnik, g. Tory, g. Urbančič in še drugi. Zastopnik trgovstva šišenskega okraja je prečital resolucijo, v kateri se zahteva 10urni delavnik. Gospod Šterk je predlagal naj se delavni čas v obratih

gremijalnega okoliša prilagodi delavnemu času, ki ga predvideva nova uredba. — Zastopnika pomočniškega zbora gg. Tory in Urbančič sta pojasnila stališče, ki ga je zavzel pomočniški zbor na svojem zadnjem občnem zboru in zahtevata, da se uvedbe Šurni delavnik v vseh obratih razen za specerijske in delikatesne trgovine, kjer bi naj bil dovoljen 9urni delavnik. Po občirni in deloma zelo živahni debati se je sprejel predlog g. Šterka. K II. točki dnevnega reda se je oglasil g. dr. Pless, ki je tudi tu podal izčrpana pojasnila o določbah nove uredbe za odpiranje in odpiranje trgovin. Tudi pri tem vprašanju se je razvila živahna debata. Stavili so se različni predlogi, osobito je stremelo trgovstvo iz preferije, da se odpirajo obrati čimprej, medtem ko je pri trgovstvu centra prevladalo mnenje, da bi 8 ura za odpiranje v splošnem ugajala. Samo v imenu speceristov je predlagal g. Šarabon, naj bi se za te uvedel enoten čas za odpiranje in to ob pol osmih. Po končani debati se je sklenilo, da naj bodo trgovine odprte od 8. do pol trinajste in od štirinajste do pol devetnajste. Trgovine, za katere predvideva uredba 10urni delavni čas, se bodo smele odpirati pol ure prej odnosno zapirati pol ure kasneje nego druge trgovine. Za Šiško in periferijo se bo pa še posebej določil red odpiranja in zapiranja, da se tako ustrezno posebnim zahtevam tamkajšnjih trgovcev. Ob koncu se je pri slučajnosti sprejela še sledeča resolucija: »Gremij trgovcev v Ljubljani kot legitimni zastopnik ljubljanskega trgovstva si usoja na današnjem izrednem občnem zboru opozoriti g. ministra za finance na težak gnotni položaj, v katerem se nahaja danes državno uradništvo. — Spričo velike važnosti, ki jo ima uradniški aparat za razvoj našega narodnega gospodarstva sploh in osobito za razvoj trgovine, zahtevamo, da se državnemu uradništvu zagotovijo tak gnotni položaj, da bo moglo neodvisno vršiti svoje težke in odgovorne naloge. Zato prosimo, da se ukrene čim prej vse potrebno, da se državnemu uradništvu na podlagi zakona izplača zajamčena mu razlika na plači od oktobra 1923 dalje.«

Razno.

Gospodarski položaj Nemčije. — Po poročilu, ki so ga podale trgovske zbornice nemškemu trgovinskemu ministrstvu, se gospodarski položaj Nemčije tekom meseca oktobra t. l. ni bistveno izboljšal. Uspeh nemškega zlatega posojila je bil sicer ogromen, prvi poskusi s privatnimi inozemskimi posojili poziviti nemško gospodarstvo, ki je navezano na tuja denarna sredstva, pa so se izjalovili, ali pa so dosegli le neznatne uspehe. Davčno breme vedno občutnejše vpliva na gospodarstvo. Razpisane nove volitve in nerazjasnjeni notranji položaj ovirajo normalni razvoj. Srtoški za preživljanje se dvigajo in povzročajo vedno nova mezdna gibanja. Po dvamesečnem presledku je trgovska bilanca bila v septembru t. l. zopet pasivna. Vse upanje se stavi na nove trgovske pogodbe, ki naj poživijo trgovske stike z inozemstvom.

Avstrijska trgovska pogodba s Češkoslovaško. Dne 18. t. m. se je vršila zadnja seja delegatov, v kateri so se dovršila pogajanja za trgovsko pogodbo Avstrije s Češkoslovaško. Pogodba je sestavljena po načelu najvišjih ugodnosti. Carinske postavke in carinski koeficienti so usmerjeni na obstoječe gospodarske razmere, da se promet med obema državama ne bo oviral, ampak se poživil in razvil. Vse trgovskopolitično važne carinske postavke so se obojestransko znižale. Hkratu se je uredil obmejni promet, paroplovba in carinsko formalno postopanje glede nekaterih posameznih vrst blaga.

Brezposelnost v Avstriji. — V Avstriji je bilo letos v aprilu 82.524, v maju 68.969, v juniju 63.556, v juliju 66.448, v avgustu 74.181 in v septembru 77.968 oseb brezposelnih. Od števila brezposelnih v septembru jih odpade 42.447 na Dunaj.

Izseljevanje in priseljevanje na Češkoslovaškem. — V drugem četrtletju leta 1924. se je iz Češkoslovaške izselilo 7505 oseb, od teh samo na Francosko 4166 in v Zedinjene države ameriške

1536. V istem času se je na Češkoslovaškem naselilo 2284 oseb, med katere niso vštete osebe, ki so se vrnile iz Francoske. Ob izseljevanju je bilo od izselnikov 4399 oseb brezposelnih. Od izselnikov je šlo iskat zaslužka in preživljanja 3926 oseb, službe pa je že imelo v inozemstvu ob izseljevanju 3526 oseb.

Stoletnica aluminija. Že v 18. stoletju so se delale predizkušnje glede pridobitve aluminija, toda prvi, ki je pridobil po kemičnem potu čisti aluminij je bil kemik Oerstedt, in sicer v letu 1824. Pridobitev je pa bila takrat tako težavna, da se je aluminij smatral za luksuriozen predmet. Počasi se je zadevna tehnika popolnila, Napoleon III. je dal napraviti na Francoskem tovarno, v kateri se je pridobilo vsaki dan 2 kg aluminija, kar je bilo za tedanje čase velika izvanrednost. Govorilo se je tudi, da more dobiti srebro iz ilovice. Leta 1863 se je pridobilo vsega skupaj komaj 2000 kg, leta 1888 pa že 40.000 kg. Potem se je pridobitev hitro zvišala, kajti leta 1892 se je pridobilo 500.000 in leta 1900 že 7 milijonov, leta 1920 pa celo 160 milijonov kilogramov aluminija. Kolikor več aluminija se je pridobilo, toliko bolj so padle tudi cene. Leta 1852 so ga prodajali kg po 4800 mark, 1886 po 70 mark in leta 1911 celo samo po 1 marko za kg. Aluminij se dobiva elektroliznim potom iz ilovice in kriolita.

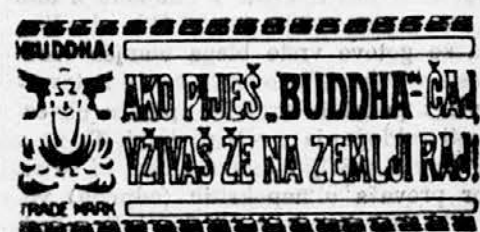
Ljubljanska borza.

Sreda, 26. novembra.

Blago: Les. Orehov bouls Ia, fco meja den. 1950; deske 18 mm, I., II., III., fco Ljubljana den. 580; deske 18 mm in 20 mm, III. vrsta, fco Ljubljana den. 500, bl. 530; brusni les po uzaneh Ljubljanske borze, fco nakladalna postaja den. 225; bukova drva, 1 m dolžine, napol suha, fco nakladalna postaja 1 vag. den. 25, bl. 26, zaklj. 25; bukovi obrobljenci, fco nakladalna postaja, za 100 kg 2 vag. den. 18.50, bl. 19, zaklj. 18.50; bukovo oglje mešano, fco meja 1 vag. den. 85, bl. 90, zaklj. 85. Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana den. 405; pšenica bačka, par. Ljubljana bl. 450; koruza nova, fco Postojna trans., gar. 2 vag. den. 230, bl. 240, zaklj. 240; oves bački, par. Ljubljana bl. 340; laneno seme, fco Ljubljana den. 700; otrobi srednje debeli, fco gor. postaja bl. 225. Stročnice, sadje: Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana den. 435; fižol ribničan, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 530; fižol prepeličar, orig., fco Ljubljana den. 490; fižol prepeličar, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 595; fižol mandolon,

orig., fco Ljubljana den. 390; fižol mandolon, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 490; fižol rjavi, orig., fco Ljubljana den. 410; orehi slavovski, fco Špilje 2 vag. den. 850, bl. 860, zaklj. 860.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 bl. 65½; Loterijska 2½% drž. renta za vojno škodo den. 120; Celjska pos. d. d., Celje den. 210, bl. 220; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 220; Merkantilna banka, Kočevje den. 124; Prva hrv. štedionica, Zagreb den. 910, bl. 912, zaklj. 910; Strojne tov. in livarne d. d., Ljubljana den. 130, bl. 150; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 465; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana bl. 120, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split den. 1390, bl. 4435; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb bl. 62½; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke bl. 90.

Tržna poročila.

Splošen položaj na tekstilnem trgu. — Neka ugledna češkoslovaška gospodarska revije presoja položaj na našem tekstilnem trgu nastopno: Splošen položaj na tekstilnem trgu se je v zadnjem času nekoliko izboljšal. Opaža se, da imajo ljudje zopet denar; kmet je svoje pridelke večinoma že vnovčil in za izvoženo blago prihaja iz inozemstva izkupilo. Nasprotno bi bila pa trditev, da je denarna kriza že odpravljena, preuranjena in neutemeljena. Pomanjkanje denarja se čuti kakor dosedaj in cela vrsta srednjih grosistov je v slabem položaju. Zaradi počasnega dotoka denarnih sredstev se vrše plačila zelo težko. Pričakuje se, da se položaj temeljito izboljša v zvezi z izvozom in neprestanim dotokom denarja iz inozemstva. — Zadnja kriza je povzročila, da so detajlisti razmeroma preskrbljeni, tako da naročila za spomlad kolikor mogoče omejujejo. Iz tega se more sklepati, da bodo spomladanske kupčije precej slabe. Vsemu temu se pridružuje še italijanska konkurenca, ki se vedno bolj uveljavlja. Posebno glede bombaževine si hočejo Italijani pridobiti zopet prvo mesto na jugoslovanskem trgu. V tretjem četrtletju 1924 je bila Češkoslovaška glede uvoza bombaževih tekstilnih izdelkov na

prvem mestu. Glede oksfordov in cefirov izkušajo Italijani ponarejati češkoslovaške vzorce, pa se jim to vsaj glede razvrstitve barv ne posreča. Italijanski vzorci so bledi in nejasni. Glavno težavo, da si ohranijo jugoslovanski trg, ne povzročajo češkoslovaškim importerjem toliko razlike v cenah, kolikor dobavni pogoji. Češkoslovaški eksporterji prodajajo proti plačilu tekom 60, 90 do 100 dni, dočim ponujajo Italijani 150 dnevni do šestmesečni kredit. Zamudne obresti zaračunavajo češkoslovaški importerji po 12 do 18% pro anno, dočim se zadovoljujejo Italijani le z 8%. Priporočljivo bi bilo, da se češkoslovaški eksportni kredit poceni.

Tržaški sladkorni trg. Unite Rappresentanze Zuccheri Trieste poroča: Trgovina je v pretečenem tednu zopet precej oživila in sicer vsled ponovnih in znatnih naročil iz cele Italije Naše tovarne so vnaprej izven trga, ker upajo s tem pripraviti vlado, da zopet uvede na sladkor carino. Razen trdne tendence na svetovnih tržiščih, je tudi železniška stavka v Avstriji nekoliko pripomogla, da so se cene nekoliko zboljšale. Cene so bile sledeče: Sipa takoj 18.5 do 19, sipa nov.-dec. in dec.-febr. 18—18.10, normalni kristal takoj 18.10—19, fini kristal takoj 18.15—20.15, fini kristal nov.-dec. 18.15—19.5, fini kristal jan.-maj in marc.-junij 19.5—19.15, Cubes takoj 22.5—22.15, Cubes dec.-jan. 22, kocke takoj 20.10—21, Pilé takoj in nov.-dec. 19.15—20.10. Sklep za 1000 kg vozne prosto v Trstu: Sipa takoj 18.10, sipa nov.-jan. in dec.-febr. 18.10, normalni kristal takoj 18.17—19.5, normalni kristal nov.-dec. 18.17, normalni kristal jan.-maj 19—19.5, fini kristal takoj 19 do 19.5, fini kristal jan.-maj, marc.-junij 19.10—19.15, kocke takoj in nov.-jan. 20.5—20.10, Cubes dec.-jan. in dec.-apr. 22, Concassé takoj in dec.-apr. 22, Concassé takoj in nov.-jan. 20.10, Pilé takoj in nov.-dec. 20.5—20.10. — (Tečaj London: Lit 106.75.)

Sladkor. »Finacial Times« piše o izgledih sladkornega tržišča. Opirajoč se na Lichtove statistike, po katerih znaša ves letošnji pridelek sladkorne pese 6,700.000 ton napram 5,065.000 tonam v letu 1923; pridelek na Kubi pa je istotako jako ugoden, sodi, da morajo cene sladkorju pasti, kljub temu, da so izgledi za konzum v Rusiji in Nemčiji jako povoljni.

Dunajski živinski sejem (24. t. m.). Dogon: 2762 komadov; od tega domačih 639, iz Madžarske 1203, iz Češkoslovaške 145, iz Jugoslavije 355, iz Rumunije 188, iz Nemčije 232. Cene so nazadovale za

1000—2500 aK pri kg. Notirali so za kilogram žive teže v tisočih aK: voli 12.5 do 20 (izjemno 24), biki 13—17, krave 12.5—16, slaba živina 7—12.

Državna borza dela v Mariboru. Pri tej borzi je bilo od 16. do 22. novembra 87 prostih mest prijavljenih, 159 oseb je iskalo dela, v 41 slučajih je borza posredovala uspešno in 8 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 22. novembra pa je bilo 6643 prostih mest prijavljenih, 9325 oseb je iskalo dela, v 3090 slučajih je posredovala borza uspešno in 1362 oseb je odpotovalo. — Delo išče: 39 hlapcev in dekel, 1 oskrbnik, 11 majerjev, 5 rudarjev, 1 vrtnar, 1 lončar, 1 železostugar, 2 kleparja, 4 podkovski kovači, 1 mehanik, 2 monterja, 1 elektrotehnik, 1 urar, 24 strojnih ključavničarjev, 6 žagarjev, 3 kolarji, 9 mizarjev, 3 usnarji, 2 tapetnika, 5 sedlarjev, 29 krojačev in šivilj, 5 peric, 1 modistka, 1 likarica, 1 šteparica vrhnjih delov čevljev, 12 čevljarjev, 1 bravec, 4 peki, 3 mesarji, 3 mlinarji, 26 naktarjev, natararic, 6 hotelskih sobaric, 7 blagajničarj, 4 zidarji, 8 slikarji, 2 tesarja, 8 strojnikov-kurjačev, 12 slug, 79 tovarniških in pomožnih delavcev in delavk, 5 kočijažev, 20 trgovskih sodruidnikov in sodrudnic, 4 kontoristke, 2 knjigovodkinji, 16 pisarniških moči, 1 učiteljica, 15 vzgojiteljic, 129 gospodinj, kuharic, služkinj, varušek itd., 27 vajencev in vajenk. — Delo je na razpolago: 38 hlapcev in deklam, 3 viničarjem, 1 lončarju, 1 kleparju, 1 železostugarju, 1 mizarju, 8 krojačem, 6 šiviljam, 1 vezalki cvetlic, 1 čevljarju, 3 mesarjem, 1 mlinarju, 1 slaščičarju, 2 tesarjema, 2 fotografoma, 15 vajencem, 1 učiteljici, 1 nadziraljici v tovarno, 3 vzgojiteljicam, 1 varuški, 1 plačilni natararici, 45 kuharicam in služkinjam, 4 sobaricam, 4 postrežnicam, 3 gospodinjam, 1 raznašalki časopisov.

Razširjajte »Trgovski list«!

Važno za trgovce!

Izšla je

Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1925,
kl ima 365 dni.

Velika Pratika je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je še danes najbolj vpoštjevan in zahtevan od vsake slovenske rodbine.

Stane v nadrobni prodaji
Din 5.—.

Trgovci dobe pupust tako, da je čeden zaslužek zasiguran.

Naroči se pri:

J. Blasnika nasled.

tiskarna in litografični umetniški zavod

v Ljubljani, Breg št. 12

Najboljše

„Pfaff“ šivalne stroje

po ugodnih cenah in plačilnih pogojih priporoča

IGN. VOK, Ljubljana

Sodna ulica št. 7.

Telef. št. 233. Telef. št. 233.

Tvrška

T. Mencinger

špicerijska in delikatesna trgovina na veliko

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 43

in

Komenskega ulica št. 24

priporoča prvovrstni bohlnjski sir, salami, ribje konzerve, prekajeno šunko in meso pripravljeno po praškem načinu. — Lastna pražarna za kavo z električnim obratom. — Velika zaloga rudniških vod.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robce, ščetke, sukance, toaletno blago. Telefon 913

Galun

(kalijev) prvovrstna kvaliteta (kemično čist, popolnoma brez železa) v kristalih in moki izdeluje in prodaja po konkurenčni ceni

Kemična tovarna Moste pri Ljubljani.

Zahajevajte oferte in vzorce. Dobavljamo promptno Tel. 351. vsako količino. Tel. 351.

Oglašajte v „Trgovskem listu“!

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špicerijsko

blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudniško vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za dl-

šave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica:

Din 50,000.000.—

Rezervni zakladi ca.

Din 10,000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

AGENCIJA: Brežice Gorica Metković Sarajevo Logatec

Celje Kranj Novi Sad Split

Črnomelj Maribor Ptuj Trst

Brzovjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št. 261, 413,

302, 503 in 504

SE PRIPOROČA ZA VSE V BANČNO STROKO SPADAJOČE POSLE